

**Prikaz knjige: Gary Wynn i dr. – PRAKTIČNO
UPRAVLJANJE VJEŠTINAMA ZA POLICIJSKE
VJEŽBENIKE
Law Matters, 2007.**

UVOD

U izdanju Law Matters 2007. godine objavljeno je drugo izdanje knjige **Praktično upravljanje vještinama za policijske vježbenike** (*Practical Policing Skills For Student Officers*, ISBN 9781846410529). Autori ove knjige su Gary Wynn, David Cro, Amanda Form, Gary Frases i Trefor Giles, a urednica Sue Madsen.

Gary Wynn je bio policijski službenik više od 30 godina i ima bogato iskustvo u području policijske obuke, te je certificiran za ispitivanje i procjenu policijskih službenika. David Crow je bivši policijski službenik s bogatim iskustvom kao policijski edukator. Amanda Form je rukovoditeljica obuke i odgovorna je za cjelokupnu obuku policije. Gary Fraser je policijski službenik kvalificiran za obuku policijskih službenika. Trefor Giles je policijski službenik i uključen je u policijsku obuku na nacionalnoj razini postupanja policije.

Knjiga je namijenjena policijskim službenicima vježbenicima koji pohađaju inicijalnu policijsku obuku. Sadržaj knjige temelji se na **Nacionalnim policijskim profesionalnim standardima** o kojima se svaki novi policijski službenik mora obučiti. Knjiga je svojevrsni vodič kroz tipične policijske scenarije od kojih se svaki razrađuje na jedinstven i strukturirani način kako bi se na takvim scenarijima naučile esencijalne vještine u kontekstu koje svaki policajac može očekivati u svom radu. S obzirom na sadržajnu strukturu, knjiga može biti korištena i prilikom pripreme za obuku, kroz samu obuku, i kao podsjetnik nakon obuke, a sve zato što obiluje savjetima za uspješnije policijsko postupanje.

Knjiga je opsega 163 stranice i sadržajno je, uz Uvod, podijeljena u osam poglavlja: **1. Uloga policijskog službenika vježbenika** (1.-5.); **2. Vještine i procjena** (6.-17.); **3. Prometni dokumenti** (18.-42.); **4. Štetno djelovanje mladih/poremećaj** (43.-61.); **5. Nestale osobe** (62.-78.); **6. Krađe u trgovinama** (79.-101.); **7. Provala** (102.-115.) i **8. Nasilje u obitelji** (116.-138.). Na kraju knjige nalaze se dva priloga **1. Uloga policijskog službenika vježbenika** (139.-154.) i **2. Zakonodavstvo** (155.-160.) kao i pregledno abecedno kazalo pojmova (161.-163.).

1. PRIKAZ KNJIGE S TEMELJNOM ANALIZOM POJEDINIH POGLAVLJA

Ova knjiga ima za cilj pomoći policijskim vježbenicima da znanje i vještine stečene tijekom njihova inicijalnog treninga prenesu na svoje radno mjesto koristeći praktične scenarije koji se u knjizi objašnjavaju. U njoj se opisuju kriminalističke i prekršajne situacije s kojima se mladi policajac učestalo susreće u svome svakodnevnom radu. U svojoj osnovi sastavljena je od tri tematska dijela.

Prvi tematski dio knjige bavi se objašnjavanjem uloge policajca vježbenika, njegovim ovlastima i kompetencijama, a vezano za implementiranje *Inicijalnog policijskog programa za izobrazbu i razvoj*¹, a koji predstavlja nacionalni program obuke policijskih vježbenika koji traje dvije godine nakon čega slijedi procjena uspješnosti ispunjavanja nacionalnih profesionalnih standarda. *Lista nacionalnih profesionalnih standarda*, koja se pri obavljanju određene policijske djelatnosti traži, detaljno je, u obliku obrazložene tablice, prezentirana u prilogu knjige.

Drugi tematski dio knjige se bavi objašnjavanjem vještina i sposobnosti koje sukladno s nacionalnim standardima policijski vježbenik mora imati kako bi se temeljem njih napravila procjena uspješnosti.

Treći tematski dio knjige obuhvaća formalna poglavlja od 3. do 8. koja se temelje na različitim situacijskim scenarijima, a koji se na strukturirani način rješavaju. Strukturu svakog od ovih poglavlja čini nekoliko segmenata:

- identificiranje problema
- razrada problema
- razvoj plana
- implementacija plana
- poduzete radnje.

Situacijski scenariji su izabrani na takav način da su obrađeni oni koji na najbolji način prezentiraju najučestalije situacije u kojima će se mladi policijski službenik zasigurno naći tijekom obavljanja svojih policijskih poslova. Temeljem takvog odabira obuhvaćene su sljedeće situacije:

Prometni dokumenti. Poglavlje obuhvaća objašnjavanje postupanja kod uobičajene manje prekršajne situacije u prometu. Nadalje, navode se problemi koji se javljaju u takvoj situaciji, te provjere koje policijski službenik nužno obavlja. Isto tako, definiraju se ovlasti koje se primjenjuju s obzirom na izdavanje dokumentacije i načine kako se ispunjavaju relevantni obrasci i procesuiraju takva prometna situacija.

Štetno djelovanje mladih/poremećaj. Ovo poglavlje opisuje reagiranje policijskog službenika na počinjenje manjeg kriminaliteta mladih, te se daje pregled načina kako se implementira plan koji je problemski orijentiran.

Nestale osobe. Poglavlje obuhvaća pripremu i dokumentiranje nestanka osobe, te načina na koji se prikupljaju materijalni i personalni dokazi, provodi i finalizira kriminalističko istraživanje. Uključuje uzimanje izjava od svjedoka i ispitivanje.

¹ Inicijalno policijski program za izobrazbu i razvoj (engl. *Police Learning and Development Programme – IPLDP*).

Krađe u trgovinama. Ovo poglavlje obuhvaća ispunjavanje policijskog izvješća o krađi, postupanje s osumnjičenim, imovinom i svjedocima, te objašnjava kako se provodi kriminalističko istraživanje. Nadalje, uključuje postupke oduzimanja slobode i uzimanje iskaza od osumnjičene osobe.

Provala. Poglavlje obuhvaća inicijalne radnje policijskog službenika i opisivanje mjesta događaja, postupanje i očuvanje materijalnih tragova, upravljanje mjestom događaja, postupke prevencije i načine provođenja kriminalističkog istraživanja.

Nasilje u obitelji. Ovo poglavlje obuhvaća popunjavanje inicijalnog izvješća, osobnu zaštitu, zaštitu žrtava i podrška, primjenu ovlasti i suradnju s drugim nadležnim tijelima koja mogu pomoći u rješavanju ove kompleksne situacije. Nadalje, obuhvaća postupke oduzimanja slobode, prikupljanje materijalnih i personalnih dokaza, dokumentiranje i provođenje kriminalističkog istraživanja.

Svako poglavlje koje se bavi situacijskim scenarijem započinje s uvodnim odrednicama i definiranjem policijskog sadržaja situacije. Na početku se daju detalji događaja te informacije koje su potrebne za rješavanje situacijskog scenarija. Isto tako predviđene su situacije koje mogu zakomplicirati danu situaciju kako bi prezentirana situacija bila što sličnija stvarnim uvjetima u kojima se određeni događaj može dogoditi. Ovo ima za cilj stvaranje dilema kod policijskog službenika i poticanje kritičkog kriminalističkog razmišljanja kao i zahtijevanje donošenja odluka u različitim uvjetima. Tijekom rješavanja scenarija od čitatelja se traži odgovaranje na serije relevantnih pitanja kako bi se mogle poduzeti određene radnje koje imaju za cilj riješiti situaciju. Za svako pitanje daje se odgovor. Pitanja su definirana na način kako bi ohrabrila čitatelja da koriste strukturirani, logičan, problemski orijentiran tijek misli. Pitanja koja se koriste su npr.: Što znamo?, Što trebamo znati?, Kako ćete dobiti odgovore na ta pitanja?, Što dalje? i slično. Upravo ovakva struktura pitanja osigurava dobre temelje koji se slijedom naučenog prenose na radno mjesto. Na kraju svakog situacijskog scenarija daje se dijagram tijeka/hodogram postupanja koji na pregledan način pokazuje postupanje policijskog službenika u određenoj situaciji koju poglavlje obrađuje.

2. NESTALE OSOBE

Na primjeru petog poglavlja **Nestale osobe** (*Missing Persons*) dat će se detaljniji prikaz načina obrade kriminalne situacije koji se na istovjetan način primjenjuje i u objašnjavanju postupanja policije i u drugim obrađenim situacijama.

Poglavlje započinje nabrojanjem kriterija koje bi policijski službenik, sukladno s Nacionalnim policijskim profesionalnim standardima, a da bi obavljao poslove vezane za nestanak osobe, morao imati usvojene: koristiti policijske ovlasti na pravedan i opravdan način, poticati ljudsku jednakost, različitost i prava, osigurati inicijalni odgovor na incident, obaviti razgovor sa žrtvama i svjedocima, razviti vlastita znanja i praksu. Vezano za ovlasti navode se sljedeći kriteriji: provođenje kriminalističkog istraživanja, pretraga osoba, objekata i prostora, prikupljanje i podnošenje informacija koje imaju potencijal da daju podršku policijskim ciljevima, završiti kriminalističko istraživanje i pripremiti predmet za daljnje procesuiranje. Od policijskog službenika koji će obrađivati slučajeve nestanka osoba očekuje se sljedeće ponašanje: poštovanje raznolikosti ljudi, timski rad,

orijentiranje prema potrebama zajednice, učinkovita komunikacija, rješavanje problema, osobna odgovornost i elastičnost u radu.

Prema podacima koje iznosi Home Office procjenjuje se oko 210 000 slučajeva nestanka osoba godišnje u Velikoj Britaniji, od kojih se većina pronalazi u prva 72 sata, što opisuje značajnost problematike nestanka osoba. S obzirom na to da se radi o policijskom segmentu djelovanja koji je iznimno zahtjevan, 2006. godine Udruga šefova policije u Engleskoj je donijela Protokol koji definira razmjenu informacija između agencija koje su uključene u istraživanje nestanka osoba kao i stvaranje zajedničke baze podataka nestalih i neidentificiranih osoba u Velikoj Britaniji.

U dijelu poglavlja **Identificiranja problema** daje se kratak scenarij događaja koji u svojoj osnovi sadrži prvu informaciju o nestanku dječaka. Slijedi obrada pitanja: Što znamo? Drugo pitanje koje je detaljno prezentirano jest: Što je potrebno saznati?

U dijelu **Istraživanje problema** obrađuju se odgovori na pitanje: Kako ćemo prikupiti informacije koje nedostaju? Posebno se naglašava razgovor s roditeljima nestalog dječaka koji su prijavili njegov nestanak, radi prikupljanja specifičnih informacija o sklonostima i osobinama dječaka, ali i s drugim osobama koje imaju saznanja o dječaku (npr. prijatelji). Važnost razgovora je iznimna jer on može biti ključan za usmjeravanje istraživanja nestanka osobe. Isto tako važno je ponavljati razgovore kroz sve stadije istraživanja, kako bi se razjasnile određene činjenice ili prikupile nove. U razgovorima treba biti posebno osjetljiv s obzirom na emotivna stanja osoba s kojima se obavlja razgovor, te se zbog toga koriste tzv. otvorena pitanja koja omogućavaju opširne odgovore. Slučajevi nestanka osoba zahtijevaju ispunjavanje određenih specifičnih policijskih obrazaca koji su definirani Protokolom, a koji osim podataka o osobi sadrži i podatke o svim mjerama i radnjama koje su poduzete tijekom istraživanja nestanka osobe. U ovom dijelu knjige se daje set pitanja koje je potrebno prikupiti od osobe s kojom se razgovara. Isto tako daju se odgovori, a radi kritičkog razmišljanja i postavljanja novih pitanja. Tako se navodi potreba pribavljanja: što novije fotografije i svih osobnih podataka nestalog dječaka, detaljnih podataka o osobi/osobama koje su prijavile nestanak, potpunog osobnog opisa dječaka, podataka o psihosocijalnom statusu i medicinskoj anamnezi, odgovore na pitanja: kada je zadnji puta viđen, tko su mu najbliži prijatelji, je li imao kakvih problema u prošlosti, je li ostavljena poruka, je li bilo kakvih promjena u ponašanju u zadnje vrijeme, koristi li internet i slično. Sljedeće što autor u ovom dijelu obrađuje je odgovaranje na pitanje Što dalje? Naime, nakon prikupljanja svih gore navedenih informacija potrebno ih je procijeniti i vrednovati kako bi se usmjerilo daljnje istraživanje nestale osobe.

U dijelu **Stvaranje plana** obrađuje se inicijalna procjena rizika u odnosu na stupanj štete koju je nestala osoba najvjerojatnije doživjela. To će odrediti žurnost predmeta i omogućiti stvaranje prioriteta u poduzimanju mjera i radnji. Kao i sve druge procjene i ova se mora detaljno dokumentirati. Rizik se procjenjuje na tri razine: niski, srednji i visoki rizik. **Situacije niskog rizika** su one gdje nema očite opasnosti za nestalu osobu ili za javnost. Takve situacije se unose u nacionalnu bazu podataka ali na toj razini rizika neće se zahtijevati bilo koji stupanj proaktivnog uključivanja policije u traganje, ali ukoliko je to potrebno, policija se može uključiti. **Situacije srednjeg rizika** su one gdje postoji moguća opasnost za nestalu osobu ili postoji mogućnost da se nestala osoba smatra prijetnjom kako za samu sebe – tako i za druge osobe. Ova razina rizika zahtijeva određeni stupanj

proaktivnosti od strane policije i drugih u odnosu na traženje nestale osobe i u odnosu na davanje podrške u sastavljanju izvješća. Na primjer, ako se približava noć, a pretpostavlja se da nestala osoba nema poznato utočište ili sredstva za uzdržavanje, kao ni novac ili hranu, ili nosi neadekvatnu odjeću, pretpostavlja se da će takva osoba biti u opasnosti. **Situacije visokog rizika** su one gdje postoji rizik u dvije situacije: (a) postoje opravdani razlozi za vjerovanje da je osoba u opasnosti s obzirom na svoju ranjivost ili mentalno stanje, ili (b) postoje opravdani razlozi za vjerovanje da je javnost u opasnosti zbog mentalnog stanja nestale osobe. Ova razina rizika će zahtijevati neposrednu implementaciju policijskih resursa i uključivanje starijeg rukovoditelja u tim, a koji će biti uključen u medijsku strategiju i/ili za komunikaciju s drugim agencijama. Na primjer, ako nestala osoba ima životno ugrožavajuću potrebu za lijekovima za koje je poznato da ih nije imala sa sobom u vrijeme nestanka, to će predstavljati situaciju visokog rizika situacije, s obzirom na to da je protok vremena iznimno ugrožavajući za nestalu osobu. Dakle, temeljem prikupljenih prvih saznanja o nestanku osobe izrađuje se inicijalna procjena rizika kako bi se istraživanje nestanka osobe preciznije odredilo u smislu adekvatne pozornosti koju određeni slučaj zahtijeva. U analizi procjene rizika autor naglašava prikupljanje detaljnih informacija o sljedećim pitanjima: Postoji li okolnost koja uključuje opasnost da će nestala osoba ozlijediti sebe ili počiniti samoubojstvo?, Postoje li okolnosti koje ukazuju da je nestala osoba žrtva kaznenog djela?, Je li nestala osoba ranjiva s obzirom na životnu dob ili stanje nemoći?, Boluje li nestala osoba od neke fizičke ili mentalne bolesti?, Je li nestala osoba žrtva nasilničkog ponašanja? i slično.

U dijelu **Implementacija plana** obrađuju se odgovori na pitanja Što znamo?, Što je još potrebno saznati?, Na koji način ćemo prikupiti dodatna saznanja? i Što dalje?. Naime, sadržajno se odgovori na ova pitanja temelje na različitim verzijama događaja te se u skladu s time nude alternativni odgovori. Ovdje se objašnjavaju policijske radnje kao što su pretraga doma i prikupljanje obavijesti od susjeda (tzv. od kuće do kuće).

U dijelu **Provedene radnje** ponovno se obrađuju odgovori na pitanja Što znamo?, Što je još potrebno saznati?, Na koji način ćemo prikupiti dodatna saznanja? i Što dalje? u odnosu na saznanja koja su prikupljena svim poduzetim mjerama i radnjama traganja za nestalom osobom. Situacija završava pronalaskom nestalog dječaka čiji nestanak je objašnjen na početku poglavlja kroz inicijalnu informaciju o događaju. Ovdje se razrađuje i razgovor s pronađenom osobom radi razjašnjavanja njegovog nestanka no pri tome treba uzeti u obzir da takav razgovor obavlja za to osposobljena osoba.

Zaključno se u poglavlju, u obliku tablice, navodi procjena dokumentacije koju policijski službenik, koji je bio uključen u traganje za nestalom osobom, mora izraditi. Osim osobnih bilješki koje policijski službenik vježbenik mora voditi uz nadzor svog prvog pretpostavljenog rukovoditelja, mora ispuniti obrazac o prijavi nestale osobe što će u procesnom smislu predstavljati dokazni materijal, te u obliku kriminalističko-objavljajnih informacija dati saznanja o svim drugim prikupljenim informacijama koje se dovode u vezu s nestalom osobom. Policijski službenik vježbenik će isto tako u izravnoj profesionalnoj komunikaciji sa svojim mentorom elaborirati sve što je od informacija prikupio, a što će biti dokumentirano, bilo u pisanoj formi ili u audiosnimci. Sve što je policijski službenik vježbenik odradio u predmetu traganja za nestalom osobom pred-

stavljat će materijal koji će biti podložan profesionalnoj procjeni sposobnosti i vještina od strane njegovog mentora.

Na kraju poglavlja daje se dijagram proceduralnog tijeka istraživanja slučaja nestale osobe koji na jasan i nedvosmislen način upućuje policijskog službenika na svaki pojedini stadij istraživanja traganja za nestalom osobom.

Kako je naprijed navedeno, na identičan se način u cijeloj knjizi obrađuju i druge kriminalističke situacije o kojima se policijski službenik vježbenik treba educirati.

3. ZAKLJUČAK

Ova knjiga je kvalitetan priručnik za obuku policijskih službenika s obzirom na sadržaj obrađenih područja i s obzirom na metodologiju koja je prilikom razrade tema korištena. Situacijsko objašnjavanje problema kao i elementarnih znanja i vještina potrebnih za rješavanje određene kriminalističke/prekršajne situacije, predstavlja izuzetan praktični pristup u obuci policijskih službenika vježbenika. Situacije su odabrane sukladno s njihovom pojavnosti i učestalosti što je za policijskog službenika početnika izuzetno korisno, a osobito zato što je pisano u skladu s modernim pristupom policijskog postupanja. Također, razrada relevantnih profesionalnih kompetencija i standarda povezanih sa zanimanjem policajca čini ovu knjigu iznimno poučnom kako za policijske službenike koji se pripremaju za inicijalnu obuku i profesionalni rad, tako i u smislu kvalitetnog podsjetnika primjenjivog u svakodnevnom radu policijskih službenika. Bez obzira što se radi o policijskim procedurama policije Velike Britanije, knjiga je korisna i u radu hrvatske policije s obzirom na to da se temelji policijskog postupanja ne razlikuju u svojoj srži, te mogu pomoći u unaprjeđivanju rada.

Prikaz pripremila: Ana-Marija HORJAN*

* Ana-Marija Horjan, magistrica kriminalistike, Ravnateljstvo policije MUP-a RH, Uprava kriminalističke policije, Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, Odjel kriminalističko-obavještajne analitike, kriminalističko-obavještajni analitičar.